

s zastavo; 9. čitalnica Kranjska z zastavo; 10. čitalnica Kamniška z zastavo; 11. čitalnica Ipavska z zastavo; 12. čitalnica Postojnska z zastavo; 13. deputacije družih društev brez zastav med njimi čitalnica Loška, Šentviška, Bizoviška; 14. uradnik deželnega odbora z vencem deželnih uradnikov, njemu na vsaki strani sta še dva druga deželna uradnika in dva sokola vence nosila; 15. gospodičina, ki je nesla krasni venec Ljubljanskih Slovenk, njej na strani ste dve drugi gospodičini nesli krasna dva šopka; 16. deputacija črno oblečenih Ljubljanskih gospá; 17. red usmiljenih sestrá v Ljubljani; 18. preč. oo. frančiškani sè svetim križem na čelu. 19. Ljubljansk meščan, ki je na blazini nosil red cesarja Franc Jožefa, papeževi red sv. Gregorja, in Meksikanski Guadelup-red, ki so, dokler je ranjki živel, kinčali prsa njegova za mnogostranske zasluge. Meščanu na strani še dva meščana, ki sta vence nosila; 20. duhovni sè stolnim dekanom; 21. truplo ranjcega nošeno od 8 županov ali njih namestnikov Ljubljanske okolice v svoji narodni obleki, na obeh stranéh je svetilo osem sokolcev in osem uradnikov deželnega odbora z bakljami; 22. žalujoči rodniki ranjcega; 23. odvetniški uradniki ranjcega; 24. načelnik c. kr. deželne vlade dvorni svétnik vitez Widmann in uradniki deželne vlade, potem deželni šolski svét; 25. deželni glavar vitez dr. Kaltenegger, njega namestnik Peter Kozler, deželna odbor- nika dr. Janaz Bleiweis, Janez Murnik, namestnik pl. dr. Robert Schrey, mnogo deželnih poslancev, ki so tudi iz daljnih krajev prihiteli, in deželni uradniki; 26. od- vetniška komora; 27. podmaršal pl. Pirker in deputa- cija častnikov; 28. stolni kapitel Ljubljanski in mnogo duhovščine iz dežele; 29. mestni odbor Ljubljanski z žu- panom, potem župani in mnogo družih zastopnikov iz de- žele, kakor župan ali njega namestnik Kranjski, Loški, Vrhnjski, Cerknjski, Litijski, Mengški, zastopniki Črno- meljskega in Novomeškega mesta; 30. glavni odbor c. kr. kmet. družbe s predsednikom bar. Wurzbachom; 31. c. kr. deželna sodnija, finančna direkcija, finančna prokuratura, potem c. k. profesorji, drugi c. k. uradi in učitelji, vodja in udje gledališča, Alojzijevišče, trgovci, meščani in mnogobrojno število žalujočih vseh stanov. Ljudi, ki so se udeležili te svečanosti, je bilo gotovo nad 12000. Spreyod se je zavolj tega le počasi zamogel pomikovati čez Šentjakovski most, po starem in veli- kem trgu, čez frančiškanski most, po slonovih ulicah, po dunajski cesti v cerkev svetega Krištofa. Skoraj po- vsod, kjer je spreved šel, so bile štacune zaprte, črne zastave so vihrale iz hiš, žalovalo je glavno mesto, žalo- vala je vsa dežela.

Še enkrat se je ranjci blagoslovil v cerkvi. Ko se je truplo v grob položilo, ko so duhovniki in ljudstvo odmolili, položili so se venci vsi v grob, še enkrat je moški zbor čitalnice zapel ginjaivo, in solze, ki so med sprevedom kapale, vlile so se po obrazih nazočih.

Tako je spremljal narod narcdnega moža do groba!

Gospé Korneliji Šolmajerjevi.

Razprostèrl se mrak je gôsti

Čez ozvézdje, čez nebó;

Svet širôki je zagrnjen

V zavesílo pretemnó.

Vse mrtvó je, mrtvi niso

Le potoci mi solzâ,

In brezupen se jim druží

Jok potrtega srcá.

„Kde si, dragi! ki ljubezni

Bratovske uzór si bil?

Ki si rad iz róke svôje

Vse z dobrotami blažil?

Kde si ti, ki síjal v tebi
Z milo dušo um blestèč?
Ti, ki svojej si očini
Bil do zadnjih sap gorèč?

Ti si ločil se od mene,
Jaz nad grôbom tepetám;
Brat jedini, plemeniti,
Kar si bil, to jaz le znam!“ —

Tema gôsta se izgublja,
Razbegáva se oblák,
A v otožnost izpreminja
Bol se meni pretežák.

Iz višine mi namigne
Jasen, miren, bled obráz,
Šepetá: „ne plakaj, draga!
Če pred tôboj šel sem jaz.“

Lujíza Pesjakova.

Gospodarske stvari.

Postava

o tem, v katerem času naj se divjina (divja žival) ne pokončava.

Veljavna za vojvodstvo Kranjsko. *)

§. 1. Sledeča divjina se ne sme v tukaj poveda- nem prepovedanem času niti loviti, niti vjeti, niti ubijati.

1. Samci jeleni in damjeki od 1. novembra do 30. junija.

2. Košute jelenov in damjekov ter njihova teleta od 1. februarja do 30. septembra.

3. Srnjak od 1. februarja do 31. maja.

4. Srna, srnec in srnica od 1. januarja do 15. septembra.

5. Divji kozel od 1. februarja do 30. junija.

6. Divja koza, divji kozliček in divja kozica od 1. decembra do 15. avgusta.

7. Zajec od 16. januarja do 1. septembra.

8. Divji kraljički od 1. marca do 1. septembra.

9. Divji petelin od 1. junija do 31. marca.

10. Rušavec od 15. junija do 31. marca.

11. Divja kokoš in ruševka celo leto.

12. Fazan od 1. februarja do 31. avgusta.

13. Gozdna jerebica in snežna jerebica od 1. junija do 15. avgusta.

14. Skalni jereb (kotorna) od 1. februarja do 15. avgusta.

15. Jerebica in prepelica od 1. januarja do 15. avgusta.

16. Divji golob od 15. aprila do 15. avgusta.

17. Kljunač (sloka) od 1. aprila do 15. avgusta.

18. Velika divja rasa od 1. marca do 1. julija.

19. Divje race razen velike divje race, potem divje gosi, močvirne in povodne tice od 15. aprila do 1. julija.

Pri jelenih in košutah, srnah in divjih kozah je mlada divjina: tele ali kozlica do 1. julija tistega leta po porodu.

§. 2. Prepovedano je, kakoršno koli divjino loviti v zanjke ter tudi nje jajca pobirati in uničevati in mlado divjino iz gnjezd jemati.

Jajca nabirati zato, da se dadó valiti domačim ku- ram, ter tudi loviti divjo perutnino je izimkoma dopu-

*) Ker je načrt to postave bil od c. k. ministerstva v obračunavo predložen tudi drugim deželnim zborom velja mo- rebiti le z majhnimi premembami tudi za druge dežele, kjer so deželni zbori podani jim načrt kot postavo sklenili.

ščeno samo tistemu, kdor ima lovsko pravico, ali pomagačem, katere on postavi.

§. 3. Ta postava se pa ne tiče pokončavanja divjine v obograjenih zverinjkih, vendar je po določbah §. 6. prepovedano, prodajati divjačino, ki je bila v takih zverinjkih ubita med prepovedanim časom.

§. 4. Tam, kjer se divjina preobilo gojí, da poljedelstvu škoda dela, sme se primerno zmanjševati tudi v prepovedanem času, a to sme po lovskem patentu od 28. februarija 1786 ukazati politično oblastvo.

§. 5. Na prestopek §. 1. in 2. je pet do pet in dvajset goldinarjev globe, katera se utegne zvišati do petdeset goldinarjev, ako bi se prestopek ponovil, ali se toliko divjine pokončalo, da bi se njenemu številu zeló poznalo.

§. 6. Kdor potem, kedar 14 dni mine, kar je nastopil prepovedani čas, takošno divjino, katera se v tem času ne sme loviti, na prodaj prenaša ali na celo ali v četrtih, a vendar za užitek še ne gotovo, ali jo v štacunah, na trgih ali kako drugače v prodaj postavlja ali prodaja ali pri prodaji kup dela (mešetari), temu se divjina odvzame in njega zadene kaznen v §. 5. navedena.

Tiste kazenske določbe veljajo za prodajo tiste divjine, katera se sploh nikakor ne sme moriti ali loviti, ter tudi za jajca in mladiče divje perutnine.

Ako se je divjina pokončala ob takih izimnih slučajih, kakoršne imenuje §. 4., naj prodajalec te divjine ali tist, ki pri prodaji kup nareja, dokaže s spričevalom političnega oblastva, da ima pravico, to divjino prodajati; ako ne, zadenó ga določbe poprejšnjega paragrafa. Tisti, kateri med prepovedanem časom tako divjino prodajajo, ali pri prodaji kup delajo, katera je iz takih krajev, ki zá-nje ta postava ne veljá, naj spodobno dokažejo, od kod imajo to divjino, in če je divjina iz kraljevin in dežel zastopanih v državnem zboru, treba da vrh tega s spričevalom političnega okrajnega oblastva dokažejo, da divjina ni bila nepostavno končana.

Drugače tudi te osebe zadenó kazenske določbe tega paragrafa.

§. 7. Globe, katere naj se odločajo po tej postavi, in denarji, kar se jih skupi iz divjine, ki je komu odvzeta po tej postavi, in katero divjino naj dotično županstvo prodá po očitni dražbi — gredó v zalog za uboge tiste občine, v kateri se je zvedelo za prestopek.

Ako se globa ne dá iztirjati, naj se preobrne na zapor in od vsacih 5 goldinarjev bodi po en dan zavora.

Preiskovanje in kaznjevanje pristojí političnim oblastvom.

Novo društvo za zavarovanje živine pod imenom „Orion“.

Vredništvu „Novic“ je te dni iz Buda-Pešte došlo pismo, katero mu poroča, da se je ondi za Ogersko in pa Avstrijo ustanovilo 24. januarija t. l. društvo za zavarovanje domače živine. To pismo povdarja, da ta asekuranca ne bode iskala dobička od zavarovancev, ampak da meri le na korist gospodarjev, ki imajo živino. Želeči, da bi to v vsem tudi resnično bilo, naznanjamo našim gospodarjem iz prvega zbora tega društva sledeče:

V nedeljo 24. januarija t. l. se je zbralo v Buda-Peštu, glavnem mestu Ogerskega, 21 mož, ki so podpisali 916 posojilnih zavezníc, čeravno pravila tega društva predpisujejo, da jih je le 750 treba. Vsi podpisniki z 916 glasovi so bili v občnem zboru pričujoči. Najstareji družbenik Pichtl pl. Putzingen je predsedoval zboru, ki je potrdil pravila s premembami, med

katerimi je bila ta, da se je kapital delnic na 200.000 gold. zvikšal.

V vodstvo so bili voljeni: Grof Žiga Bathyan y za predsednika, grof Pavel Festetics za podpredsednika, za svétnike vodstva pa: grof Teodor Szechenij, grof Julij Csakij, baron Bela Spleniji, baron Artur Hirschfeld, Franc Pichtl pl. Putzingen, Aleks. pl. Karolyi, Gedeon Packh, Louis Milton Delshij, in za generaldirektorja M. Staudenmayer.

Ustanovljenje tega društva se mora z veseljem pozdraviti, ako se pomisli, koliko živine je v našem cesarstvu, in da do sedaj ni bilo živinske asekurance, katere bi se bili gospodarji lahko poprijeli zavoljo previsoke tarife. Vrh tega so možje, ki so vodstvo društva prevzeli, v živinskih asekurancah izvedeni, pa tudi sicer na dobrem glasu. Po takem je pričakovati, da bode društvo vspešno napredovalo.

Pravila že kažejo, da je asekuranca umno osnovana z ozirom na današnje razmere in potrebe. Pravila se opirajo na čisto novo načelo: Tarifa se bode po vsacih kvatrih po dovršeni bilanci preračunila in njeno plačanje potem še le zahtevalo; zavarovanec mora le nekoliko kavcije pri zavarovanji odrajtati, zato da bode pozneje gotovo plačal določeno tarifo, ki se mu pa potem zopet povrne. Zavarovanec bo po takem zmirom najnižó tarifo plačeval.

Da je podlaga tem pravilom zdrava, utegne se misliti iz tega, da se je veliko več zavarovalnega kapitala podpisalo kakor je treba bilo. — Tako se glasi poročilo, ki ga je vredništvo prejelo od vodstva te nove zavarovalne družbe, o kateri bodemo še več povedali drugi pot, ko nam pravila (štatute) v roke pridejo.

Slovstvene stvari.

Nekoliko vrstic o slovenskem besednem redu.

Ponovljen, živo potreben opominj nekaterim pisateljem.

Danes naj spregovorím še enkrat o mestu, kam je v slovenskem stavku devati pomožni glagol; sem, si itd., okrajšane osebne zaimke: me, mi, te, ti itd. in besedico: bi. Smelo bi se reči, da slovenski spisi starejše dobe, v veliko vzeti, kažejo še precej naravski red, in da se sploh drzé načina, ki ga nahajamo v našem narodu. Odtod najbrže prihaja, da lepše poje našemu ušesu, kar sta na priliko napisala Vodnik in Ravnikar, nego marsikak današnji sestavek. Ali ko smo bili začeli jezik likati po vzoru drugih Slovanov, a v prvi vrsti Hrvatov in Srbov, opazili smo brž, ter so opozorili nas še tudi nekateri prijatelji slovenščine izmed omenjenih naših soplemenikov, da nam se pisava v nekih rečéh vendar razlikuje od njihove ter da je tú brezuvetno poprava potrebna. Postavili smo torej, — kar se tiče besednega reda, — poleg drugih ti dve poglavitni pravili: 1. „Z okrajšanimi besedicami: sem, si, je itd., me, mi, te, ti, itd. in tako tudi: bi, ne začjenja se stavek, niti se za apozicijo ali za vmesnim stavkom nadaljuje z njimi.“ 2. „Oziravni zaimek mora priti neposredstveno za tistim samostavnikom, na katerega se nanaša ali ozira.“

Da se je ustrezalo tema prej neznanima praviloma, bilo je res kje nekoliko odstopiti od navadnega doslej besednega reda in kjekod morebiti tudi od govorjenja v narodu slišanega. Zato so menda nekateri, ne hoté iti stvari do dna ter posnemati zglede drugih Slovanov, rajši naredili si sami svoje pravilo, namreč: Čim več odstopiš od narodnega govora, čim bolj prevrneš naravski red, tem bolje se ti stvar ponese. Ali morebiti